

Израда мултимедијалног документа “Пут око света за 80 дана”

УДК: 004.55:378.147]:02(497.11)

Катарина Перић

kperic991@yahoo.com

Кристина Гогић

kikishaaa@gmail.com

Ана Николић

rodniseverus45@gmail.com

*Универзитет у Београду,
Филолошки факултет*

САЖЕТАК: У овом раду ће бити представљен процес израде мултимедијалног документа за годину 2014/2015 у оквиру истоименог предмета на завршној години основних академских студија на Катедри за библиотекарство и информатику Филолошког факултета Универзитета у Београду. Рад се састоји из три дела: први део обухвата биографију писца, други део обухвата приказ књиге, док трећи део обухвата техничку реализацију пројекта као и информације о самом пројекту. Трећи део, као најбитнији, најбоље ће објаснити истраживачки процес студената, информатичке поступке као што су планирање, обрада, дизајн и креирање самог мултимедијалног документа. Све обрађене теме су дате у додатку овог рада, где су назначени језици текстова и апстраката.

КЉУЧНЕ РЕЧИ: библиотекарство, информатика, мултимедијални документ, вишејезичност, Жил Верн, Пут око света за 80 дана

ДАТУМ ПРИЈЕМА РАДА:

10. јануар 2015.

ДАТУМ ПРИХВАТАЊА РАДА:

16. април 2015.

1. Увод

Студенти Катедре за библиотекарство и информатику, у оквиру предмета Мултимедијални документ захваљујући знању стеченом на основним студијама, како из области библиотекарства тако и из информатике, од књижевног богатства створили су својеврстан медиј културног богатства. Као и многе генерације раније, генерација 2014/2015. имала је за задатак да представи одређену тему. Овог пута то је била књига чувеног писца

научне фантастике Жила Верна – „Пут око света за 80 дана“. Заједничким залагањем и групним радом створен је специфичан мултимедијални документ – по први пут вишејезичан. Студенти су се потрудили да у оквиру одређених тема, а на себи својствен начин, прикажу познату књигу, као и да је приближе млађим нараштајима. Иницијатор пројекта је проф.др Цветана Крстев и што је такође значајно, за разлику од претходних генерација, овај мултимедијални документ израђен је без додатне помоћи институција

културе. Како би овај документ изгледао што репрезентативније студентима је помогла Анђелка Зечевић, асистент на Математичком факултету. Документом је обухваћена биографија Жила Верна, разне адаптације књиге у виду серија, мјузикла, филмова, а главни део чине теме које су студенти обрађивали по сопственом избору. Студенти су, у договору са професорком Крстев, бирали и обрађивали теме на најразличитије начине, водећи рачуна о томе да буду занимљиве онима који ће користити овај мултимедијални документ, али и да им омогуће да науче нешто о времену и свету у коме је писац живео.

2. О писцу

Научнофантастична књижевност јесте назив за прозне форме у којима су описани догађаји, јунаци и појаве измештени из реалног света у неко друго време, другу планету, измишљену земљу и сл. Научна фантастика јавила се у време експанзивног развоја науке и великих изума, као контраст фантастике апстрактних, наднаравних мистичних догађаја, појава и јунака, који немају перспективу ближе или даље футуристичке конкретизације. За научну фантастику се још може рећи да је увек испред науке, са футуристичком визијом бољег живота и великих техничких достигнућа. Савремени историчари књижевности сагласни су да је један од оснивача овог жанра био Жил Верн. Велики визионар и антиципатор, Жил Верн је пре више од једног столећа предвидео освајање космоса, спуштање на Месец, пловидбу подморницом, војњу аутомобилом као и читав низ других изума и чуда која су у његово време били фантазија, а данас део човекове свакодневнице.

Славни писац Жил Верн неколико пута је путовао око света – једном за 80 дана. Прешао је 20 000 миља испод мора, шетао се по Месецу, испитао средиште Земљине кугле. Ђаскао је и са људождерима из Африке и Индијанцима на Ориноку. Ретка су места на Земљиној кугли које Верн није посетио, а никада није изашао из своје куће. Читавих 40 година је седео у малој соби и неуморно писао.

Рођен је у Нанту, у Бретањи, 1828. године у малој чиновничкој породици. Школовао се у Паризу и завршио школу за адвоката, али се није бавио правничким пословима, јер га је више занимао

свет чудесног и фантастичног, у који је желео да уведе читаоце у својим делима и учини „могуће истинитим, а вероватно уверљивим“. „Још од најранијег детињства испољавао је несвакидашњу радозналост и склоност ка авантури, па је већ у једанаестој години склопио погодбу са морнарима за укрцавање на брод који је пловио за Индију. Планове је осујетио његов отац који је Верну обећао да ће путовати „само у сновима“. Међутим, то обећање није испунио јер је од тада пропутовао свет видеши Шкотску, Америку, пловио Средоземним морем. Прекретницу у његовом животу чинило је упознавање са, у тадашње време, угледним књижевницима и издавачима у Француској. Био је споредни сарадник познатих позоришних писаца, као што су Скрибер, Обер, Мишел Карс. Цео свој век провео је мирно и задовољно у Амиену, живећи уредно као какав обичан грађанин, пишући свакога дана своје фантастичне историје. Иако је у последњим годинама живота оболео и ослепео, никада није престао да пише.“ (Милинковић 2005) Преминуо је 1905. године у Амјену.

Највећи број Вернових дела спада у серију романа под називом Необична путовања, а ту се налазе дела као што су Пут у средиште Земље, Двадесет хиљада миља под морем и Пут око света за осамдесет дана.

„Сва тајна великог успеха Жила Верна лежи у томе што је он умео да складно споји корисно са пријатним, да унесе роман у оквир науке или уведе науку у оквир романа. Не само да се код њега стичу знања у врло пријатној забави, него његови романи имају и морални значај. Све што је написао у стању је да оплемени дух генерација које читају његова дела. Многе генерације у његовом делу налазе слику интензивног живота, интензивног у добру, у борби, у корисним напорима.“ (Скерлић 1956)

3. Пут око света за осамдесет дана

Ово је прича смештена у 1872. годину. У центру пажње је ексцентрични енглески проналазач и авантуриста Филеас Фог. Једног дана ће склопити опкладу са лукавим лордом Келвином, управником Краљевске академије наука, да ће успети да обиђе свет за 80 дана. У реализацији те

замисли, на коју цео Лондон гледа са подсмехом, придружује му се његов слуга Паспарту. Њихова највећа претња постаће детектив који их прати пошто је истог дана када су Фог и Паспарту напустили Лондон, главна банка у Лондону опљачкана. Оптужили су Фога да му је идеја за пут око света у ствари била изговор за бекство. Њихово путовање из Лондона и натраг укључује задржавања у Паризу, Турској, Индији, Кини и Сједињеним Америчким Државама.

Први део пута било је путовање возом кроз Европу до Суеца, где је чекао детектив Фикс. Детектив је одлучио да се зближи са Паспартуом не би ли на тај начин ухватио господина Фога. Други део пута је било путовање бродом преко Црвеног мора до Бомбаја. У Бомбају Паспарту упада у невољу јер је, иако не мислећи ништа лоше, у индијски храм ушао обувен. Он ипак стиже на воз за Калкуту и после само неколико дана путовања стиже у село Колби. Свој даљи пут настављају на леђима слона, захваљујући досетливости и упорности Филеаса Фога. Овај део путовања проткан је узбудљивошћу и храброшћу главних јунака, где они спасавају жртву обреда спаљивања хинду удовице са телом покојног мужа.¹ Трећи део путовања обухвата путовање од Калкуте до Хонг-Конга, а потом у Јокохаму. Међутим, стигавши у Калкуту бивају одвођени на суд због пређашњег инцидента у Бомбају. Овај немили догађај је окончан када је господин Фог платио јемство и омогућио да се путовање за Хонг-Конг настави. Све ово време детектив Фикс им је за петаму и покушава да извуче информације од Паспартуа. Увидевши да му Паспарту не верује, детектив га опија опијумом у Хонг-Конгу како не би стигао да јави свом господару време поласка воза за Јокохаму. Захваљујући срећном стицају околности, и Филеас Фог и Папспарту су стигли на тло Јокохаме одакле су свој пут наставили бродом ка Сан Франциску. Када ствари изгледају као да лежу на своје место, опет се дешавају преокрети. Овог пута било је то у возу на путу ка Њујорку када их напада банда Сијукса где Паспарту чак бива и киднапован. Све се добро завршило, толико добро да иако им је отишао воз за Њујорк, јунаци саоницама стижу до свог циља. Даље им бежи брод за Ливерпул, али господин Фог на себи својствен начин успева и тај проблем

¹ Овај обичај се назива сати.

лако да реши изнајмљујући брод и убеђујући посаду да правац промене баш ка Ливерпулу. Непосредно пред циљем, Фога хапси детектив који их прати све време, али на Фогову срећу, а несрећу детектива, сазнаје се да је лопов већ ухапшен и служи казну.

Последњи део путовања представља повратак кући, у Лондон. Брзим возом стижу до Лондона, али пет минута касније но што је опкладом предвиђено, што је било прекасно. Филеас Фог одлази својој кући, а оно што је сутрадан уследило донело је радост и победу господина Фога. Наиме, Паспарту је схватио да су дошли дан раније, што је показивао и његов сат који је, за разлику од Фоговог, од почетка показивао лондонско време. Изведена рачуница показала је да су дошли за 79. дана у Лондон, иако су путовали један дан дуже. Фог схвата да још увек није изгубио опкладу, и на само две секунде пре истека рока, Фог улази у салон и својим сталоженим тоном изговара „Ево ме господо“.

4. Садржај мултимедијалног документа

Када нам је професорка заказала час крајем новембра, мало ко је знао како је заправо овај предмет конципиран. На том часу су нам старије колеге презентовале своје радове и објасниле суштину предмета.

Нисмо могли ни да претпоставимо коју ћемо тему добити. Била је то Вернова књига Пут око света за 80 дана. На часу смо се такође договорили да повремено имамо састанке како бисмо утврдили брзину напредовања рада.

Први задатак је био, наравно, да прочитамо књигу и сви одаберемо по две теме из ње, које бисмо даље разрадили. Фокусирали смо се на занимљивости које су, директно или индиректно, везане за радњу књиге. Како бисмо били сигурни да ће сви одабрати различите теме, своје одабире смо објављивали у заштићеној Facebook групи, коју смо отворили само у те сврхе. Појавиле су се многе интересантне теме и чињенице, тако да је овај рад од самог почетка постао јако узбудљив. На следећих пар састанака смо презентовали своје теме у виду PowerPoint презентација и консултовали се око даљег рада, тако да је

сваки наредни скуп постајао све мање званичан час, а све више тимски рад. Следећа ставка на нашој листи задужења је било писање радова на одабране теме.

Координатор пројекта била је студенткиња докторских студија, Јелена Митровић, којој смо слали написане радове на коректуру. Она би нам указала на могуће грешке које бисмо исправили и тек након њеног одобрења смо могли да почнемо превод на енглески језик. Те радове смо такође слали на проверу и чекали одобрење за наставак рада. Како смо сви учили најмање три језика током студирања на Филолошком факултету, писали смо апстракт наших тема на једном од тих језика који смо најбоље знали. Тек тада нам је било јасно зашто је професорка још на првом предавању из овог предмета тражила да сви на цедуљици напишемо језике којима владамо и степене знања тих језика! Након ових, основних ствари, почели смо са техничким делом мултимедијалног документа.

Суштинска разлика нашег пројекта у односу на претходне генерације је та што нисмо имали помоћ разноврсних институција културе. Сав материјал смо обезбедили сами не бисмо ли написали текстове и приближили читаоцима одређене теме везане за роман. Кроз наш пројекат читаоци прилазе књизи Жила Верна на један сасвим нови начин. Тај нови начин представља стил читања који је другачији од традиционалног. Уместо да се сконцентришемо на сам текст дела, ми смо обрадили различите теме везане за радњу књиге, и читаоци могу да прелазе са једне теме на другу, са једног језика на други или трећи, а да истовремено уживају у пропратној музици и гледају разне фотографије.

Посебан део пројекта смо посветили: подацима о учесницима, где смо навели сваког учесника понаособ уз фотографију и контакт (e-mail); захвалност свима који су нам помогли на остваривању пројекта; списку извора које смо користили при изради тема.

За музичку пратњу смо тражили ненаметљиву мелодију која ће истовремено бити повезана са темом пројекта. Задате критеријуме је испунила композиција Виктора Јанга за филм Пут око света за 80 дана из 1956. године.

4.1 Техничка израда

Од почетка техничке израде мултимедијалног документа наша замисао је била да се виртуелно прикаже пут Филеаса Фога и његове дружине. Осмислили смо да то буде једна Веб страница која приказује мапу света са исцртаним путем од Лондона преко Суеца, Бомбаја, Калкуте, Хонг Конга, Јокохаме и Сан Франциска до Њујорка. За проналажење мапе света одговарајућег изгледа и исцртавање пута била је задужена колегиница Катарина Аврамовић. Након тога је уследила техничка израда Веб странице која би омогућила наше замишљено виртуелно путовање и проживљавање доживљаја господина Фога.

У креирању саме Веб странице користиле смо HTML, описни језик који је намењен креирању Веб страница. У томе нам је доста помогла Анђелка Зечевић, асистент Математичког факултета Универзитета у Београду. Она је направила костур странице, у који је убацила мапу. Свака унета тачка одређеног града представља један падајући мени, који нуди одабир текстова које смо написали. За ово смо користили HTML етикету <area> а координате сваке тачке на мапи смо уносили ручно. Текстови су уско повезани са локацијама из романа и то углавном у погледу радње која се одиграла у том граду.

Текстове смо добили у .doc формату. Морали смо све да их пребацимо у .html. То је подразумевало убацивање одговарајућих етикета (одвајање наслова, поднаслова, параграфа, цитата, слика), кодирање и бирање фонта. Што се конкретно фонта тиче, одлучили смо да то буде неки рукописни стил, мада смо наишли на мали проблем проналажења одговарајућег фонта који подржава UNICODE (неопходан за исправно приказивање свих слова нашег латиничног писма), па је потрага трајала дуже него што смо планирале.

Због додатних динамичности у погледу садржаја и изгледа, користили смо jQuery² библиотеку и проширења базирана на њој. jQuery представља JavaScript библиотеку која нуди доста алатки за лакшу и бољу манипулацију HTML документима. Разноразне анимације ове библиотеке су нам омогућиле приказ и скривање менија на мапи света, музичку пратњу, финије прегледање слика. Музичку пратњу смо реализовали коришћењем

2 <http://jquery.com/> - званичан jQuery сајт на коме је омогућена опција Download

jPlayer³ додатка којег карактерише портабилност на нивоу прегледача веба. За прегледање слика у увећаним форматима и за прегледање текстова користили смо популарни алат fancyBox⁴. Текстови се могу читати на српском, енглеском или неком трећем изборном језику кликом на заставицу државе у којој се одговарајући језик користи.

Након убацивања целокупног материјала, музике и слика, схватили смо да нам нешто недостаје да би путовање могло да отпочне. Ефекат померајуће позадине (облаци, смењивање дана и ноћи) изгледао је као пун погодак. Такав ефекат, уз Анђелкину помоћ, постигли смо коришћењем нових CSS3⁵ својстава. jс.CSS3 представља последњи CSS стандард чија је једна од новина могућност 2D/3D трансформација.

4.2 HTML кодови веб странице

1. Етикета Area и координате тачака на мапи

```
<map name="roadmap">
<area shape="circle" coords="104, 241, 40"
href="#" nohref alt="London" id='london_area'>
<area shape="circle" coords="218, 308, 20"
href="#" alt="Suez" id='suez_area'>
<area shape="circle" coords="358, 336, 20"
href="#" alt="Bombay" id='bombay_area'>
<area shape="circle" coords="418, 330, 20"
href="#" alt="Calcuta">
<area shape="circle" coords="506, 329, 20"
href="#" alt="Hong Kong" id='honkong_area'>
<area shape="circle" coords="571, 291, 20"
href="#" alt="Yokohama" id='yokohama_area'>
<area shape="circle" coords="929,
272, 20" href="#" alt="San Francisco"
id='sanfrancisco_area'>
<area shape="circle" coords="1106, 276, 20"
href="#" alt="New York" id='newyork_area'>
</map>
```

2. Script који омогућава промену текстова зависно од изабраног језика

```
<script type='text/javascript'>
$(window).load(function(){
$('#show_sr').click(function(){
$("#div[lang='en']").slideUp(1000);
```

```
$("#div[lang='sr']").slideDown(1000);
$("#div[lang='sp']").slideUp(1000);
});
$('#show_en').click(function(){
$("#div[lang='sr']").slideUp(1000);
$("#div[lang='en']").slideDown(1000);
$("#div[lang='sp']").slideUp(1000);
});
$('#show_sp').click(function(){
$("#div[lang='sr']").slideUp(1000);
$("#div[lang='sp']").slideDown(1000);
$("#div[lang='en']").slideUp(1000);
});
});
</script>
```

3. Jplayer додаток за музичку пратњу

```
$("#jquery_jplayer_1").jPlayer({
ready: function (event) {
$(this).jPlayer("setMedia", {
mp3: "./muzika.mp3"}).
jPlayer("play").jPlayer("volume", window.jacina).
jPlayer("mute");,
loop: true,
swfPath: "js",
supplied: "mp3",
wmode: "window",
smoothPlayBar: true,
keyEnabled: true
});
```

4. Сlike застава

```
<span id='show_sr'><imgsrc="Slike/srp.jpg">
</span>&nbsp;&nbsp;&nbsp;<span id='show_en'>
<imgsrc="Slike/eng.jpg"></span>&nbsp;&nbsp;&nbsp;
<span id='show_sp'><imgsrc="Slike/sp.png">
</span>
```

У октобру 2014. године, на семинару за школске библиотекара, представили смо наш мултимедијални пројекат. Кроз кратку презентацију, говорећи о нашем пројекту и његовим предностима, указали смо и на иновативне изанимљиве начине презентације неког дела.

3 <http://jplayer.org/> - званичан jPlayer сајт на коме је омогућена опција Download.

4 <http://fancybox.net/> - FancyBoxстраница на којој је омогућенdownloadовог алата.

5 http://www.w3schools.com/css/css3_intro.asp/ - страница w3schools на којој су доступне информације оCSS3 својствима.

Предност нашег пројекта огледа се управо у могућности додавања новог садржаја. У плану нам је да цела књига постане део нашег мултимедијалног документа, тако да читаоци могу у току самог читања, зависно од поглавља, да прочитају и неке занимљиве текстове који су везани за то поглавље. Да бисмо то могли да урадимо, најпре се мора решити проблем ауторског права. Такође, планирамо да убацимо индекс појмова, који садржи мање познате речи. Такав индекс би био директно повезан са текстовима у којима се те речи налазе.

5. Закључак

Рад на мултимедијалном документу представља велико искуство. Такав предмет на четвртој години студија Катедре за библиотекарство и информатику пружа студентима могућност да раде у тиму.

Својим индивидуалним доприносима склапају коцкице а крајњи резултат је и слика генерације.

Кроз овакав предмет може се сагледати мотивација студената да научено примене на конкретном пројекту и покажу се и у тимском раду.

Радећи на мултимедијалном документу научили смо како даје да на модеран начин, уз помоћ рачунара, интернета и веб дизајна представимо дело Жила Верна и тиме омогућимо будућим нараштајима да на занимљив начин проживе

догодовштине главних јунака.

Сведоци смо константних промена у свету, посебно у домену технологије и појаве разних нових медија за пренос информација.

У циљу одржавања корака са технологијом, морамо наше знање константно надограђивати. Драго нам је што смо као студенти имали могућност да закорачимо у свет мултимедијалних докумената.

Свесни значаја доступности информације у савременом свету, цео пројекат смо поставили на мрежу. Приступ је омогућен преко веб странице професорке др Цветане Крстев у оквиру одељка радови студената.⁶

Захвалност

Велику захвалност дугујемо професорки Крстев, која нам је омогућила да практично применимо стечено знање на основним академским студијама стварајући нешто што ће остати за нама будућим генерацијама. Без помоћи и идеја Анђелке Зечевић, финални изглед Мултимедијалног документа «Пут око света за 80 дана» не би био какав данас јесте, и због тога смо јој неизмерно захвални. Захваљујемо се Јелени Митровић на пажљивом прегледању текстова, то нам је омогућило лакшу обраду. У случају било каквих недоумица, имали смо помоћ професора Милоша Утвића и професора Душка Витаса, на чему смо им веома захвални.

6. Литература

Миомир Милинковић. *Ушмељивачи европској научнофантастичној романа*. Ужице: Учитељски факултет, 2005.

Јован Скерлић. *Писци и књије, 4, Из страних књижевности*. Београд: Просвета, 1956.

Миомир Милинковић. “Жил Верн – стваралац и визионар : на стогодишњицу смрти великог писца”. *Луча : часопис за културу, уметност и науку* год. 14, бр. 4 (2005): 38-43.

Светозар Обрадовић, “Добровољци за пут на Месец : Жил Верн”. *Дневник: орган Народној фронти* год. 61, бр. 20325, (2003): 31.

⁶ <http://poincare.matf.bg.ac.rs/~cvetana/>

Додатак

<i>Обрађене теме</i>	<i>Језици</i>		
Чарлс Блондин	српски	енглески	италијански
Енглеска банка	српски	енглески	турски
Реформ клуб	српски	енглески	шпански
Вист	српски	енглески	шпански
Лорд Бајрон	српски	енглески	португалски
Временске зоне	српски	енглески	португалски
Паспарту	српски	енглески	немачки
Телеграф	српски	енглески	турски
Спор око Алабаме	српски	енглески	турски
ОКП Филеаса Фога	српски	енглески	немачки
Новине	српски	енглески	словеначки
Музеј мадам Тисо	српски	енглески	португалски
Валуте	српски	енглески	шпански
Пароброд	српски	енглески	италијански
Суецки канал	српски	енглески	италијански
Богиња Кали	српски	енглески	шпански
Браманизам	српски	енглески	грчки
Хиндуизам	српски	енглески	италијански
Браманска легенда	српски	енглески	шпански
Британска колонијална власт у Индији	српски	енглески	италијански
Индијска железница	српски	енглески	словеначки
Сати	српски	енглески	шпански
Мумбај	српски	енглески	португалски
Опијум	српски	енглески	норвешки
Сингапур	српски	енглески	турски
Откриће планете Нептун	српски	енглески	италијански
Јапанско позориште	српски	енглески	италијански
Јокохама	српски	енглески	шпански
Централно-пацифичка железница	српски	енглески	грчки
Сијукси	српски	енглески	грчки
Бродвеј	српски	енглески	шпански
Мормони	српски	енглески	норвешки